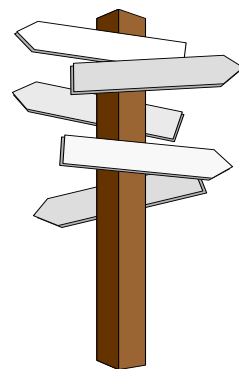

Útjelző

2004 JÚNIUS

Az E.K.E. Bányászati Osztályának ismertetője

IV. évf. 13. sz.

Mi a turistaság?

Sokan próbáltak választ adni erre a kérdésre és számtalan megközelítésben. Szívünkhöz talán legközelebb a temesi tájak szülöttének, a magyar és a nemzetközi hegyi turizmus egyik úttörőjének, **Dr.Téry Ödön**-nek 1898-ban lejegyzett és az alábbiakban idézett szavai állnak.

"Még mindig nagyon el van terjedve az a hit, hogy a turistaság nem más, mint alkalom a szórakozásra, a mulatozásra. Hát, mélyen tisztelt közönség, ha mulatozásnak nevezhetjük azt, midőn Isten csodaszép természetét bebarangolva, annak természeti bájaiban gyönyörködünk, akkor igenis mulatozással jár a turisták foglalkozása. De ez a nemes mulatság, mely testünket edzi, lelkünket felfrissíti, gondolkodásunkat megtisztítja, ideálissá teszi; mert idealizmus kell ahhoz, hogy anyagi áldozatok és testi fáradtságok árán végezzünk olyan túrákat, melyeket semmiféle haszonlesés, vagy más önző anyagi érdek nem parancsol. Ez a neme a szórakozásnak nemes és hasznos, oda kell hatnunk, hogy a szórakozásnak ez a neme mindinkább terjedjen és megkedveltség. De, mélyen tisztelt közönség, a turistaság lényege nem ebben áll. (...)

A turistaság nem csak kellemes öncél, hanem közhasznú működés is. Hazánk kies tájainak megismertetése, az utazó közönséggel való megkedveltetése, hozzáférhetővé tétele olyan közhasznú és hazafias vállalkozás, melynek jogosultságát, sőt szükségességét másutt már évtizedek óta elismerték, mely vállalkozás szolgálatában a külföldön számtalan egyesület áll a tagok százezreivel. Nálunk ez az ügy még mindig a kezdet kezdetén van; szerény eszközökkel küzdünk a közönség előítélete, elfogultsága és közönye ellen, - természetes, hogy az így elérhető eredmények is szerények; a felvirágzást még mindig a jövőtől kell várnunk."

A Susara vízesés – Sztupár Zoltán fotója

És mit hozott az a bizonyos jövő ? A mi jelenünk. Egészen biztos: megadta nekünk a visszatekintés lehetőségét. Ma már látjuk miként és merre fejlődött a turizmus. Hogyan lett tehetős polgárok kedves iőtöltéséből először a „tömegek sportja”, majd a sportszerűen űzött tömeges pusztítás eszköze. Miként torzul fülsiketítő reklámmá a természet hívó szava és milyen gyorsan nyeli el tiltakozó neszt a civilizáció törtető zakatolása. Aki ma, az évszázaddal előttünk ösvényt taposók nyomdokaiba lép, ingerült hangon utasítja el a turista megjelölést, inkább természetjárónak nevezeti magát. És szerény eszközeivel küzd a közöny ellen ... Az erőviszonyok szempontjából semmi sem változott. (I.M.)

KIS HAVAS II.

A világháború megtörte a Kis Havas-i síközpont fejlődését. Ezt követően, 2000-ig a kövesút, a libegő, két sífelvonó és egy kilenc emeletes hotel épült. A Lugos-i Concordia Egyesület turistái a 60-as években, eredeti helyén újra felépítik a „Dacia” menedékházat, de az a 90-es években ismét a tűz martaléka lesz. Időközben a „Bella Vista” is leégett, a „Central”-t gerendái elgombásodása miatt bezárták és még másik két épületet is elzártak a turisták elől. A kilenc emeletes „Sebeş” hotelt is becsukták, vezetői 4 évvel ezelőtt szétfagytak. A Kis Havas az utóbbi években mégis felébredt álmaiból és gyarapodni, szépülni kezdett.

Az elmúlt három évben vendégfogadásra berendezkedett öt turistaház épült, befogadó kapacitásuk 100 személy feletti, az egyik mellett vendéglő is működik. A régiek közül is működik még négy turistaház. Tető alá került egy 150 személyt befogadó hotel és vendéglő, melyet még az idén megnyitnak. Mellette üzembe helyeznek egy 800 méter hosszú sífelvonót (a régi, első számú sífelvonó nyomvonalán, amely már évek óta nem működik). A pálya szintkülönbsége 240 méter lesz, ez 30%-kal meghaladja a jelenleg működő második számú sífelvonó paramétereit, indulási pontja 1.700 méter magassági szinten helyezkedik majd el és mivel a síelők egy patkó formájú pályát használnak leggyakrabban, így ennek hossza kb. 1500 méterre tehető. Épülőben van négy családi turistaház is.

2003-ban felállítottak egy acélcsővekből készített 28 méter magas keresztet, a régi helyére mert az már megkorhadt. A keresztet, éjjel ha kivilágítják, 50 km távolságból is lehet majd látni. Az építmény készen áll, csupán egy beton előteret és valamilyen díszítő elemeket óhajtanak még hozzáépíteni. Valószínűleg idén júliusban, Szent Illés napja táján, valamelyik hétvégén fogják felszentelni, mert állítólag ő a gugulanok (a Godján hegységbeli Gugu csúcsról elnevezett hegyi lakosság gyűjtőneve), valamint a pásztorok védőszentje. Az 1936-os ünnepélynél is nagyobb tömegre számítanak.

A felavatásra váró új kereszt

A keresztépítés fő kezdeményezője a karánsebesi származású Hamat Cornel tanár, a Krassó-Szörény Megyei Turisztikai Hivatal nyugalmazott igazgatója, temesvári lakos. Egy keresztépítő bizottságot indítványozott melynek elnöke Nicolae Corneanu püspök úr lett, tagjai pedig Krassó-Szörény és Temes megye alprefektusai, vállalati igazgatók és más személyiségek. Hamat tanár úr a kereszt megépítésének és a Kis Havas térségének turisztikai fejlesztése céljából 2002 óta kiadja a „Gugulanul” című turisztikai folyóiratot melynek a cikkeit is jórészt ő maga írja.

A fáradságos szervezőmunka meghozta az eredményt. A bizottság tevékenysége folyamán újabb infrastrukturális fejlesztési tervek merültek fel. Poiana Mărului-nak a története például, hasonló a Kis Havaséhoz. Épült itt is, a kommunista diktatúra éveiben egy tízemeletes szálloda, a „Hotel Scorilo” amely tíz éve már szintén bezárt. Pozitív fejlemény viszont, hogy az utóbbi években több mint 50 privát nyaraló épült. Az üdülő varázsát a kellemes időjárásnak, környező hegyeknek, szépséges tavainak és könnyű megközelíthetőségének köszönheti.

A bakkancsos természetbarátoknak az alábbi gyalogtúrákat ajánlom a Kis Havasról:

Helyi túrára indulhatunk a Kuntu felé vezető ösvényen, a vascsöveket még megtaláljuk, de a piros sávos jelzés már rég lekopott. A gerincre érve balra fordulunk, innen már nincs jelzés, de állandóan fölfelé halladunk a Kis Havas 1806 m magas csúcsa felé. A szép kilátás érdekében ajánlatos utunk során a fensík jobboldalán halladni előre. Innen gyönyörű kilátásunk van a Szárkő gerincére és a Căleianu mellékágra. Ezt a napsütötte részt találóan hívják „Valea Soarelui”-nak (a „Nap Völgyé”-nek), itt télen is lehet napozni. A csúcs is egy sík területen van, itt is a jobb kilátás érdekében ajánlatos a szélekre menni, innen a Szárkőgerinc keleti vonulatát is megláthatjuk és mögötte a Retyezátot. Visszafelé a keresztnél jöjjünk, hogy utunk változatosabb legyen.

Ugyancsak egy rövidebb túrát jelent a „Scorilo” sziklák megtekintése, innen is szép kilátásban van részünk. A jelzések hiányosak, de különösebb nehézséget nem jelent az odajutás. Mindkét túra időtartama 4 óra, télen is megtehető. A Scorilo túrát csak annak ajánlom télen, aki már nyáron is bejárta.

Nyáron hosszabb túrákra is indulhatunk, mint például a Szárkő csúcs (2190 méter), vagy egy látogatás Poiana Mărului-ra. Mindkettő 9-10 órás túra, télen két napot igényel. Télen-nyáron bárki, akár egy hetre is kirándulhat a Kis Havasba, ha szeret síelni, túrázni – nem unja el magát még akkor sem, ha a gyepes havasi legelő talán kevésbé látványos.

G.Szabó László

2004 április 1. és június 30. közötti EKE túrák, kirándulások és rendezvények

2003 április 3	Kerékpártúra	Temesvár – Szakálháza – Bégaszentmihály – Ötvény – Szabadfalu – Temesvár	Túravezető Illés Mihály	10 résztvevő
2003 április 17	Magashegyi túra	Brassó – Nagykőhavas (Hétlépcső – EKE menedékház – Családi út) – Brassó	Túravezető Cravenco Sebestyén	4 résztvevő
2004 április 24	„Brindza József” Emléktúra	(Temesvár – Bogsa-Vasiova) – Moravica völgy – Vertóbia tó – (Németbogsa – Temesvár)	Túravezető Szántó Denes	12 résztvevő
2004 május 1 – 2	Részvétel a „Kárpát koszorú” túrán	1.Orsova – Domoglád – Herkulesfürdő 2.Herkulesfürdő – Roșeț vizesés	-----	5 résztvevő
2004 május 8 – 9	Hegytúra	(Temesvár – Radna) – Solymos – Kászója – Solymos völgy – (Radna – Temesvár)	Túravezető Milka Zsolt	13 résztvevő
2004 május 14 – 16	Hegytúra	(Temesvár – Herkulesfürdő) – Cezna szoros – Vânturătoarea vizesés – (Orsova – Vaskapu – Orsova – Temesvár)	Túravezető Balázs István	4 résztvevő
2004 június 12	Gyalogtúra + piknik	Temesvár – Gyirok – Gyiroki erdő – Temespart – Temesvár	Túravezető G.Szabó László	14 résztvevő

Májusi túra a Nagy-Bihar környékén

Ez év áprilisi nyílt túránk a Sebes-Körös illetve a Misid festői völgyébe, Körösrév és Vársonkolyos körzetébe vezetett. Májusban pedig ismét nagy érdeklődés előzte meg a Bihar-hegység legnagyobb csúcsa, az 1849 méteres Nagy-Bihar közelében, a Fekete-Körös un. biharmezői forrásvidéken rejtőző vízeséseket „felfedező” túránkat. A nagy érdeklődés nem volt véletlen, hiszen Egri Ferenc, a nagyváradi Czárán Gyula Alapítvány elnöke és persze e vidék kiváló ismerője, aki – egyesületünk létrejöttének hajnalán – 2002-ben, néhányunkat már meginvitált a „vízesések” túrájára, meghívásunkra márciusban, Békéscsabán tartott diavetítéses előadást erről a tájegységről, hatalmas érdeklődés mellett.

A túra vezetésére aradi EKE-s barátunkat, a természetfotóiról is híres, Siska Szabó Zoltánt kértük meg, aki szívesen és nagy lelkesedéssel vállalta a feladatot, amit ezúton is köszönünk neki. A túra túl jól sikerült hírverése után Zoltán tréfás útmutatását, hogy „talán jó lenne 30 főben korlátozni a létszámot, mert különben a helybéliek újkori honfoglalásra fognak gyanakodni” szem előtt tartva, tucatnyi érdeklődőt kellett visszautasítanunk, mert a túra jelzés nélküli, sokszor kimondottan nehéz terepen zajlik. A vízesések közelében a múlt rendszerben egy uránbányát üzemeltettek, ennek tudható be az, hogy ez a körzet a 80-as évek végéig tiltott terep volt a turisták számára és csak Czárán Gyula illetve Mátyás Vilmos leírásából lehetett tudni, hogy itt csodálatos vízeséseket rejtjeget a táj.

A túra május elején 30 túrázó részvételével kezdődött. Autóinkat Biharmező település után pár kilométerrel, későbbi sátoztáborunk színhelyén, hagytuk és a csapat elindult a Szentháromság-esés felé. A vízeséscsoport három egymástól nem messze lévő esést ölel fel, a leglátványosabb a középső, az un. Hotorán esés, melynek teljes magassága 80 méter körüli lehet, de a lentről látható alsó esés mellett is eltöprel az ember. Különleges érzés eme óriási vízesésre felpillantani és robaját közvetlen közletről hallani. Nem minden izgalmak nélküli, meredek mászás után a vízesés felső része is szemünk elé tárult. Következő túracélunk az Ezüstlétra-esés volt, ezt 2 éve medertúrával közelítettük meg, Zoltán most másik, kevésbé „nedves” utat javasolt, így a hegygerincen jutottunk fel úticélunkhoz.

A Menyasszonyfátyol a sleppel elnevezésű esés egy valamikori bánya közvetlen közelében található, valóságos csoda, hogy a természet gátlástalan kizsákmányolói annak idején meghagyták érintetlenül a vízeséseket.

A negyedik vízesésünk az út közvetlen közelében lévő, de a kis szakaszon mégis csak meredek terepen megközelíthető Apród-esés volt, amelynek vize zajosan és hihetetlen nagy lendülettel zúdul alá. Itt két túratársunk úgy határozott, hogy a bizonytalan esti fürdőzés helyett már akkor ott megfürdik a hideg vízben. Arcukon látszódtott, hihetetlen élményben van részük.

Aznapi utolsó vízesésünk a talán legnehezebben megközelíthető Amazon-esés volt, igaz e vízesést távolabbról, az erdészeti útról is jól lehet látni, de néhányan bemásztunk a mederbe és közvetlen a vízesés közelébe ügyeskedtük magunkat.

A társaság kissé fáradtan de igazán kivételes élményekkel tért vissza a táborhelyre, ahol sokakra a sziklás talajon való sátorverés „hálás” feladata várt.

Másnap a Béli hegységbe indultunk, hogy ott a nevezetes, de kevesek által látogatott helyeket keressünk fel: a kalugyeri dagadóforrást (mely néhány perces ciklikussággal ad vizet illetve szárad ki) és a Jókai-víznyelő barlangot. Az élményekben gazdag túra Menyháza üdülőhely (Czárán Gyula sírja itt található), illetve a Dézna vár romjainak felkeresésével végződött.

Következő nyílt túránk július elején a Bihar túloldalára, a Vigyázó környékére vezet.

Perei Árpád

Útjelző – Az Erdélyi Kárpát Egyesület Bánsági Osztályának
negyedévenként megjelenő ismertetője * Szerkeszti: Illés Mihály *
www.ekeban.home.ro e - mail: utjelzo@ekeban.ro